

# Bildiri

*Yazar İlkay Gözükara*

---

**Gönderim Tarihi:** 07-Eyl-2022 02:22PM (UTC+0300)

**Gönderim Numarası:** 1894308468

**Dosya adı:** Y\_netimi\_Birimi\_Olarak\_K\_t\_phane\_rg\_tleri\_D\_zeltildi\_Metin.docx (68.14K)

**Kelime sayısı:** 6470

**Karakter sayısı:** 50853

# Üniversitelerin Bilgi Yönetimi Birimi olarak Kütüphane Örgütleri

İlkay Gözükkara

İstanbul Arel Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Ofisi

Kütüphane Görevlisi. [ilkaygozukara@arel.edu.tr](mailto:ilkaygozukara@arel.edu.tr)

## Özet:

Çalışmanın amacı, örgütlerde yer alan kayıt altındaki veya güncel bilgilerin kaynaklarını meydana çıkarmak ve iş işleyişlerine ilave etmek anlamını taşıyan Bilgi Yönetimi (BY) ile onun üniversitelerin kütüphanelerine uygulanmış hali olan kütüphanelerde BY açısından bilinçlendirmek ve onların BY uygulamalarını kullanmalarını sağlamaktır. Çalışmada ayrıca “Üniversitelerin Kütüphaneleri BY açısından uygulamanın neresinde yer almaktadır?” sorusuna da yanıt bulunabilecek görüşlerin açıklanması amaçlanmıştır. Çalışma, BY yapısı, Üniversite kütüphanelerin BY tanıtımı, niteliği, stratejileri, avantajları, risk faktörleri, faaliyetleri ve kütüphanecilerin BY beceri, yeterlilikleri ve deneyimleri gibi konuları ele almaktadır. Konuyla ilgili en güncel tez ve makalelere dayandırılarak kapsamlı bir araştırma çalışması yapılmıştır. Ülkemizde bu konularla ilgili açıklamalarda bulunan bir takım incelemelerin gözden geçirilmesiyle ve sonuçlarının incelenerek yorumlanmasıyla mümkün olmaktadır. Bu konu ile beraber, soruya öncelikle cevap verebilecek bir takım görüşler öne sürülmüştür.

## Anahtar Kelimeler:

Bilginin Yönetilmesi, Üniversiteler Kütüphanelerinde Bilginin Yönetilmesi, Kütüphaneler ve Kütüphane personelleri

## Giriş:

Üniversitelerde örgütsel uygulamaların yapı taşı olarak ön görülen bilgi yönetimi (BY), içeriği neticesiyle, örgütlerde mevcut olan kayıt altındaki veya olası bilgi kaynaklarını elde etmekte ve uygulama aşamalarında kullanmaktır. BY üniversitelerin kütüphane örgütlerinde gereklilik ve önem arz etmektedir. Bu çalışmada, Üniversite Kütüphanelerinde, kullanıcılarının bilgi ihtiyaçlarını karşılamaya dair genel amaç, misyonlarına ulaşmak, verimlilik ve yeteneklerini artırmak üzere, bilgiyi paylaşmaları ve kullanmalarını sağlayan, sistematik ve düzenli BY uygulamalarına değinilmiştir. Kütüphane örgütlerinde BY uygulamalarında iki tür bilgi mevcuttur.

1. Açık Bilgi: Kütüphane ile ilgili olan, kayıt altına alınmış, belgelenmiş her türlü bilgiyi
2. Örtülü Bilgi: Kütüphanecilerin akıllarındaki bilgiyi anlatmaktadır.

Bu iki bilgi çeşidini birlikte, sistematik ve düzenli bir şekilde idare etme eylemleri neticesinde kütüphanelerin verimlilik ve yeteneklerinin arttığı tespit edilmiştir. Kütüphane örgütlerinde BY işlevlerine duyulan ilgi ve alaka devamlı artmıştır.

Çalışmanın amacı, üniversite kütüphanesi kullanıcılarını BY'nin uygulanması konusunda teşvik etmek, elde ettikleri bilgiler dahilinde de BY'nin üniversite kütüphanelerinde uygulanabilirliği konusunda fikir üretmelerine yardımcı olmak ve üstlendikleri görevlerde, sağladıkları faaliyetlerde BY'nin belirli özelliklerini kullanıp kullanmadıklarına ilişkin araştırmalar yapmalarına vesile olarak üniversite kullanıcılarını BY uygulamalarına teşvik etmektir. Bu sebeple çalışmamızda, BY işlevine ilişkin temel bilgiler anlatıldıktan sonra, üniversitesi kütüphanelerinde BY tanıtımı, özellikleri, işlevleri, stratejileri, riskleri, avantajları faaliyetleri ve kütüphanecilerin BY yetenekleri, yeterlilikleri ve deneyimleri gibi konuları ele almaktadır. Üniversite Kütüphaneleri Örneği ele alınmış ve kütüphanecilerin sahip oldukları ve olmaları gerekli olan BY yeteneklerine, yeterliliklerine ve deneyimleri konusu ele alınmıştır.

Çalışma, konuyla ilgili gündemde olan en yeni kaynaklardan daha çok, ana kaynaklara başvurulmuştur. Üniversite Kütüphanelerinde BY uygulamaları konusuna dair detaylı bir araştırma özelliğine sahip bu çalışma, kütüphane örgütleri açısından önem taşımaktadır.

İncelenen konu ile ilgili güncel tez, makale, basılı kaynaklara ve gözlemlere dayanarak elde edilen ve bazı bölümlerine bu çalışmada değinilen bilgi, "Üniversitesi Kütüphaneleri BY konusunda uygulamanın neresinde yer almaktadır?" sorusuna bulabileceğimiz cevap üzerinde fikir yürütmemizi ve bir neticeye bağlamamızı sağlamıştır; soruya uygun ve gerçek cevapların verilebilmesi ancak, çalışmamızda değinildiği gibi bazı delil gerektiren incelemelere rağmen benzer araştırmaların yapılmasıyla ve delillerin gözden geçirilmesiyle, üstelik yapılan bütün çalışmaların değerlendirilerek anlatılmasıyla sağlanabilir. Çalışmadaki elde ettiğimiz bilgilere, izlenimlerimize ve araştırmalarımıza dayanan bazı fikirlere, sorulan soruya en başta cevap verilebilecek görüşlere çalışmamızda "Sonuç" bölümünde yer verilmiştir.

#### **Bilginin Yönetilmesinin Önemi:**

BY, örgütlerin en değerli mücadele araçlarından birisidir. Bu sebepten dolayı pek çok araştırma yapan kişiler, bilgiye erişim sağlayıp düzenli ve hızlı bir şekilde kullanan örgütlerin mücadelecisi sistemde daha çok başarı sağlayacaklarını söylemektedirler. 1980'lerin ortalarında, kişiler ve örgütler ilerleyen mücadele sisteminde bilginin devamlı öneminin arttığının farkına varmışlardır. BY, uluslararası mücadele şartlarının, ürün ve hizmet niteliğinin, hassasiyetinin, çeşitliliğinin ve bireyselleşmesinin farklılaşmasına sebep olmuştur. Bir örgütün başarısının ve tüm çalışmalarının ardında genel etkenin BY olduğu sonucuna varılmıştır. Örgütsel yapının direk BY'nin mücadelecisi özelliğine ve başarılı bir şekilde uygulanmasına bağlı olduğu vurgulanmıştır.

Başarılı örgütlerin yöneticileri devamlı olarak örgütlerinin verimliliğini iyileştirmenin yollarına bakarlar. Devamlı hareketliliği ve başarıyı yakalamak isterler. Daha önceki zamanlarda sürekli yaşanan hayal kırıklıkları, yöneticileri, örgütlerin faaliyetlerini ve zamanımız piyasalarını idare eden genel ve karmaşık sistemlerinin yeni kavramlarını ele geçirmeleri hususunda bazı

arayışlar içerisinde sürükler. Daha uzun sürede mücadeleci ve başarılı olabilmek için, uzmanlar örgütlerin tutarlı bir bilimsel sermaye yatırımı sağlaması ve devam ettirmesi gerekliliğini vurgulamaktadırlar. Temel öncelikleri tespit etmeli ve entelektüel sermayeyi idare etme amaçlarını ve ilgili etkin BY işleyişlerini örgütleriyle bütünleştirmelidirler. Bu durum düzenli BY'ni gerektirir. Bilginin, düşünce tutumunun arkasında büyük bir uzaklaştırıcı kuvvet olması sebebiyle, kaynaktan tarafsız yeni ilerleme ortamlarının ardında, bilginin sağlanması, iyileştirilmesi ve örgütlenmesi önem taşımaktadır. Neticede devamlı olarak geliştirilmiş ve iyi uyarlanmış bilginin, dünya çapında hayat kalitesini güzelleştiren bir araç olacağı düşünülmektedir.

Yönetim ve örgütler için bilgi neden önem taşımaktadır? Modern yönetim kavramının tarihsel ilerleyişi göz önüne alındığında, bu sorunun yanıtı elde edilmektedir. Modern yönetim kavramının ilerleyişi, örgütsel kaynakların çeşitlenmesi ile aynı benzerlikte ilerleme kaydetmektedir.

Bir örgütün stratejik başarısı, içinde bulunduğu zamanda önemli olan örgütsel bilgiyi etkin bir şekilde uygulamasına bağlıdır. Sınırlı bir zamanda nasıl bir örgütsel kaynak önemliyse o kaynağın idare edilmesi de en önemli yönetim faktörüdür.

#### **Bilginin Yönetilmesinin Amaçları:**

Değişken ve karışık bir yapı olan BY'nin temel olarak amaçları, örgütlerde bilginin üretilmesi, elde edilmesi, paylaşılması ve kullanılmasının teşvik edilmesidir. Ayrıca örgütsel bilginin değeri göz önüne alındığında, BY'nin bir diğer amacı, örgütlere katkı sağlayan ve örgütleri yapılandıran bilgi odaklı faaliyetleri düşündürmektedir.

Örgütlerin BY stratejilerinin birbirinden farklı pek çok amacı bulunabilir. BY'den anlaşılan ve amaçlananların ne olduğunu tespit eden en değerli unsur, BY'nin hangi seviyede tartışıldığıdır. Bu seviyeye göre, BY'nin merkez noktası değişikliğe uğramakta ve genel amacı değişmektedir. BY'nin ilk kullanıcılarının en detaylı amaçları, bir tür bilgi deposu sağlanmasını kapsamaktadır. Bunların amacı da örgütlerdeki üretilen bilgilere kullanıcıların kolayca erişebileceği bir ortamı sağlayarak bilgilerin örgüt içerisinde paylaşılmasını temin etmek ve bilgiyi kayıt altına alarak tekrar kullanılmasını sağlamaktır.

Dolayısıyla örgütlerin verimliliğini, mücadele gücünü ve deneyimlerini çoğaltmak, örgütün içindeki bilginin aktif bir biçimde üretilmesi, elde edilmesi, paylaşılması ve kullanılması, örgütlerde verilen kararların düzeltilmesi ve en başarılı sistemlerin sunulması gibi amaçlar BY'nden istenilen sonuçlardır.

#### **Örgütlerde Bilginin Yönetilmesi:**

Zamanımızda örgütlerin, toplumsal şartlarında çok fazla bir değişiklik ve yenilik meydana gelmektedir. Teknolojilerin sürekli olarak ilerlemesi, geleceğe yönelik düşüncelerin eksilmesi, dünyanın giderek küreselleşmeye yönelmesi gibi nedenler, örgütlerin bilgiye duydukları gereksinimi çoğaltmaktadır. Gerçek bilgiyi ele geçirebilen ve bu bilgiyi doğru zamanda, doğru yerde kullanabilen örgütler, rakiplerinin önüne geçecektir. BY'de, teknolojinin kullanılmasıyla birlikte iyi bir takım çalışması olması ve uygun bir idare uygulamasına gereksinim vardır. Bir örgütün elde edebileceği bilgi, yalnızca bir kişinin elde edebileceği bilgiden çok daha

fazlasıdır. Örgütler, kişilerin dışında önemli bir bilgi birikimine ve örgütsel belleğe sahiptir. Bunu kişilere sunarak paylaşır. Kısaca, örgütlerin ele geçirdiği örgütsel bilgileri, kişisel bilgilerinden farklı olarak, örgütlerin personelleri tarafından paylaşılan bilgidir. Bu bilgi, örgütlerin iç ve dış ortamında gelişen çeşitli olay, durum ve sorunla ilgili olarak örgüt personellerinin elde ettiği bireysel deneyimler ve yeteneklerin, personellerin yapmış olduğu araştırmalar ve deneyimlerin paylaşılması neticesinde elde edilmektedir.

BY, üniversiteler, kütüphaneler, şirketler ve organizasyonlar vb. örgütler için gerekmektedir. Bilgiyi aktif bir şekilde idare etmekle bilgi teknolojilerine yönelik kaynakları aktif bir şekilde kullanmak aynı şey değildir. İletişim kaynakları ve teknolojilerden faydalanan birçok örgüt, gelişmiş teknolojilere rağmen elde ettiği bilgiyi aktif bir şekilde idare edememektedir. Örgütün bünyesi ve kültürü gibi faktörlerden meydana gelen her türlü sorunlar bilginin üretilmesi, elde edilmesini, paylaşılmasını ve kullanılmasına engel olabilmektedir. Bilgiden faydalanma yönünde fonksiyonellik gösteren teknolojiler, bilginin idare edilmesi aşamasında organize çalışmalarla koordinasyon sağlamazsa istenen sonucu sunamazlar. Ayrıca örgütlerde insan faktörüne de gerekli değerin verilmesi gerekmektedir. İnsan kaynaklarının iyileştirilmesine yönelik faaliyetlere BY’de yardımcı olmaktadır. Dolayısıyla BY çalışmalarının başarı sağlamasında insan kaynaklarının deneyim ve yeterliliğinin etkisi olduğu da söylenebilir.

Örgütlerin yapısı da örgütlerdeki BY’ni tetikleyen faktörlerden biridir. Örgütlerin yapısı içinde personellerin karşılıklı iletişim kurmaları veya karşılıklı olarak veri ve bilgiyi paylaşmaları BY çalışmaları açısından değerlidir. Değişken yapıdaki örgütlerde, sert yapıdaki örgütlere göre bilgi paylaşımı daha yaygındır.

#### **Bilginin Yönetilmesi, Kütüphaneler ve Kütüphane Personelleri:**

Örgütlerde uygulanıp iyileştirilen BY, zaman içerisinde pek çok örgütte uygulanmıştır. Üniversiteler ve kütüphaneler de bu örgütler arasında sayılmaktadırlar. 1990’ların ortalarına doğru BY’nin kütüphanelerde uygulanması birçok kez tartışılmış, neticede kütüphane yeterlilik ve verimliliğini artıracak bir düzen işleyişi olarak kabul edilmiştir. Fakat BY, kütüphaneciliğe bir taraftan güncel ve uygun imkanlar sağlaması açısından etkilerken, diğer taraftan da başarılması gereken zorlukları birlikte getirdiği için güçleştirmiştir. Buna rağmen bugün pek çok kütüphane zorlukların üstesinden gelerek verilen imkanlardan faydalanmak amacıyla yol kat etmektedir, BY uygulamasını iyileştirmeye çalışmaktadır.

BY tanımlarından faydalanarak, kütüphanelerde BY’ne şu şekilde bir tanımlama yapılabilir: Bir kütüphanenin, genelde kullanıcılarının bilgi ihtiyaçlarını karşılamaya dair misyon ve amaçlarını elde etmek, yeterlilik ve deneyimlerini artırmak üzere, açık ve örtük bilgileri içeren örgütsel varlıklarını düzenli bir aşamada üretmesi, tanımlaması, elde etmesi, gözden geçirmesi, düzenleyip ulaşılabilir hale getirmesi, kütüphane içerisinde yayılmasına, paylaşılmasına ve kullanılmasına sistematik bir açıdan bakılmasını gerektiren bir işleştirdir. Kütüphanelerde BY, kütüphanelerdeki kayıt altındaki açık bilgilerin ve kütüphane personellerinin belleklerindeki örtük bilgilerin düzenli ve sistematik bir bakış açısıyla idare edilmesidir.

Kütüphane yapısında veya Kütüphaneleri kapsayan bir kütüphaneler örgütünde elverişli BY işlevleri, özellikle birlikte hareket etme, uyum, katılım ve düşüncelerin paylaşılmasını, ayrıca devamlı öğrenmeyi destekleyen bir kütüphane örgüt kültürünün kabul edilmesiyle sağlanabilir. Kütüphanelerde bu şekilde bir kültür mevcut değilse BY’nde başarılar sağlanamayacaktır. Bu şekilde bir kültür mevcutsa, kütüphanelerin amaçları, misyonları, önlemleri ve stratejileri yönünde gerçek bir bilgi uygulamasına ve yapılandırılmasına geçilmeli, kütüphanenin insan bilgisi, yapısal bilgisi ve kullanıcı bilgisinin bütünü oluşturarak kütüphane bilgi birikiminin kütüphane içerisinde aktif olarak nasıl paylaşılacağı, kullanılacağı ve bundan ne şekilde faydalanılacağı konusunda tartışılmalıdır.

Sonuç olarak, kütüphanelerde başarılı BY işlevleri sadece, birlikte hareket etme, paylaşma ve devamlı öğrenmeyi destekleyen bir kütüphane örgüt kültürünün kabul edilmesiyle; kütüphane bilgisinin üretilmesi, elde edilmesi, paylaşılması ve kullanılmasına değer veren bir sitemin sağlanmasıyla; gerçek bir bilgi politikası ve stratejisinin tespit edilip uyarlanmasıyla; bilgi ve BY kullanımının kütüphane yapısı içinde artırılıp yayılmasıyla; BY’nin yönetiminin güçlü desteğiyle; bilgi birikiminin verimli ve yeterli bir aşamada uygulanmasıyla ve teknolojilerden etkin bir şekilde faydalanılmasıyla sağlanabilir. Bunlardan bir kaçının kütüphanelerde BY yönünden ne anlama geldiklerinin ele alınmalarında fayda vardır.

#### **Bilginin Yönetilmesinin Uygulamaları**

Kütüphanelerde bilgisinin üretilmesi, elde edilmesi ve paylaşılması kaynaklarda genellikle BY işleyişleri uygulamaları olarak ele alınmaktadır. Üretilen, elde edilen, paylaşılan bilginin, kütüphane içerisinde kullanılarak kütüphanecilerin verimli bir şekilde işlerini yürütmelerini sağlar. Aşağıda BY’nin genel uygulamalarından üçüne değinilmiştir.

##### *Bilginin üretilmesi*

Bilgiyi üretme uygulamasında geçen “bilgi”, kütüphanenin yaptığı işlemler, kataloğu, sağladığı hizmet ve olanakla, kullandığı teknolojiler vb. konular hakkındaki bilgilerdir. Çok çeşidi olan kütüphanelere yönelik bu bilgiler, yalnızca bir kütüphane biriminde veya bir personelde değildir; farklı birimlere dağıtılmış, pek çok personel tarafından paylaşılmıştır. Bu bilgilerin düzenli ve uygulanabilir bir biçimde bir arada olması önemli bir adımdır. Bundan sonraki süreç, düzenli bir şekilde elde edilen bu bilgilerin yeni bir bilginin elde edilmesi ve uygulanması amacıyla kullanılmasıdır. Kişisel olarak kütüphane personelleri bilgileri üretebilseler de, bilgiler çoğunlukla takım çalışmalarının bir sonucu olarak elde edilir. Kütüphanelerde bilgilerin üretimi, takım çalışmaları için bir araya gelen kütüphane personellerinin birlikte hareket ettikleri, beceri ve bilgilerini paylaştıkları aşamanın bir neticesi sayılabilir. Bilgiler, kütüphanelerdeki bütün bireylerin düşünce ve deneyimlerinin diğer kütüphanelerdeki bireylerinkilerle kıyaslanıp paylaşıldığı bir bilgi alışverişi çerçevesinde meydana gelir. Kütüphanelerde bilgilerin üretilmesi, genel anlamda, kullanıcılara sağlanan hizmetlerin iyileştirilmesine dairdir. Kullanıcıların çalışmalarıyla fazladan ilgilenip onların bilgiye dair ihtiyaçları, istek ve beklentilerini daha iyi kavrama ve değerlendirme sürecini bilgi üretimi izleyebilir. Pek çok teknolojik sistemler vasıtasıyla kullanıcılardan edinilen geri dönüşler de bilgi üretiminin gerekçesi olabilir. Bilgi üretiminin hedefleri, daha yenilikçi, daha verimli, daha sistematik hizmetlere geçişi kolaylaştırmaktır. Bunların yapılabilmesi amacıyla

bilgilerin üretildiği söylenebilir. Kütüphanelerde bilgilerin üretilmesi, kaynaklara ve hizmetlere yönelik güncel düşüncelerin, meydana gelen sorunlara en kısa sürede akılcı çözümlerin sunulmasını sağlayarak kütüphane yeterliliklerinin iyileştirilmesine imkan sağlar. Üniversitelerin kütüphaneleri açısından bilgilerin üretilmesi, kullanıcıların ihtiyaçlarını kavrama yöntemiyle sağlanabileceği gibi, ders içerikleri yönünden dikkatli olmakla da sağlanabilir. Bununla beraber, üniversite kütüphane personellerinin genel amaçları, kendi kütüphaneleri ve kullanıcıları için bilgilerin üretilmesidir. Neticede, bir kütüphane bilgiyi ürettiği, yayıp, paylaştığı ve kullandığı zaman, vizyon ve misyonlarına ulaşma yolunda önemli bir adım atmış kabul edilir.

#### *Bilginin elde edilmesi*

Bazı örgütler gibi kütüphaneler de, farklı bir işyerine geçme, işten ayrılma, emekli olma, hastalanma ve vefat vb. gibi sebeplerle kıymetli personellerini kaybettikleri zaman, onlardaki uzmanlık bilgisi ve bilgi birikimini de yok etmiş olurlar. Böylece, kütüphanelerin faydasına olan bilginin yok olmasıyla ciddi bilgi eksikliği meydana gelir. Bu durumu gidermenin ve kütüphanelerde bilgi birikimini devam ettirmenin en güvenilir yollarından biri de personelin bilgisini uygun zamanda, elde etmektir. Kütüphaneciler, kütüphane içinde kullanılacak bilgiyi elde etmek için yeni sistemler uygulamalı, personelin bilgi birikimini öğrenmek ve paylaşmak için uygulamalar geliştirmelidir. Başka bir yönden, kütüphaneciler kullanıcıların ihtiyaçlarını en uygun şekilde sağlayabilmek ve yaptıkları işlere önem katabilmek için nasıl bir yol takip edeceklerini öğrenmek isteyebilirler. Bu yollardan birisi kullanıcılardan edinilen geri dönüşlerden faydalanmak olabilir. Kütüphaneciler kendi içlerindeki bilgilerin de farkına varmalı, neleri bildiklerini ve bu bilgileri elde etmenin kıymetini bilmelidirler. Mesela Kütüphane kullanıcıların devamlı sordukları sorulara en kısa sürede ulaşmalarını sağlamak için devamlı karşılaşılan sorular tespit edilip bu soruların anlaşılır en uygun cevapları kolay ulaşımı sağlayan bir düzen içinde hazırlanıp bunlar bir dosya içerisinde danışma masası yakınında bir yere konulabilir. Danışma kütüphanecileri her konudaki her soruyu en kısa sürede cevaplama durumundadırlar, bu kütüphanecilerin örtük bilgilerini açık bilgiye dönüştürüp, bu açık bilginin ulaşımının kolaylaşması için, şifrelenmiş olarak kayıt altında tutmak gerekmektedir. Bu kayıt altında tutulan şifrelenmiş haldeki soru ve cevapları çok zaman sağlayıcı olacaktır. Bu uygulama örtük bilgilerin açık bilgilere çevrilmesinin ve bilgilerin elde edilmesinin hoş bir örneğidir. Tüm bu bakış açılarıyla kullanıcıların bilgi ihtiyaçları kısa bir sürede sağlanabilmektedir. Diğer taraftan, kütüphaneler ihtiyaç duydukları bilgilerin veya bilgi birikimlerinin kendi bünyelerinde bulunmadığının farkına vardıklarında, bunları elde edebilmek amacıyla kendi kaynakları haricindeki yeni kaynaklardaki bilgileri elde etme çabasına girebilirler. BY bakımından dış bilgilerin iç bilgiler yerine kullanılması başka bir bilgileri elde etme sistemidir. Personellere, hem iç bilgilere, hem de dış bilgilere ulaşım imkanları sağlanmalıdır. Diğer kütüphaneler ve örgütlerle iletişim içinde olup bağlar geliştirmek; kütüphanelerde personeller için eğitim olanakları yaratmak, yeterlilik için mesleki eğitim imkanlarından faydalandırmak; personellerin tartışma ortamlarına, uygulama ve öğrenme eğitimlerine katılmalarını sağlamak vb. bilginin elde edilmesinin diğer amaçları arasında kabul edilebilir.

#### *Bilginin paylaşılması*

Bilginin paylaşılması en başından beri, personelin sahip olduğu, örgüt içerisinde yayılmış haldeki bilgi veya bilgi birikiminin örgüt içinde düzenli bir şekilde paylaşılmasıyla sağlanan bir sistemdir. Bu bilgi veya bilgi birikiminin kütüphane personellerinin erişimine açık olması gereklidir. Bilginin paylaşılması aşamalarını iyi uygulayan kütüphanelerin olmasıyla birlikte, çoğunlukla kütüphanelerde tam anlamıyla uygulamaya konulamadığı, resmi olarak yerine getirilemediği de söz konusudur. Genellikle karşılaşılan durum, resmi olmayan kaynaklar yoluyla bilginin paylaşılmasıdır. Bilginin, belirli bir seviyede paylaşılmasına karşılık, bu tür bir paylaşma çoğunlukla bireyler arası seviyede bulunmakta ve sitemsiz yürütülmektedir. Bilgilerin paylaşılması gerektiği gibi paylaşılmadığı içinde, kütüphanelerin genelinde, onun faydalarından, öncelikle kütüphane yeterliliğini artırmadaki önemli faydasından katkı elde edilememektedir. Fakat kütüphanelerin başarılarının ana malzemesi olarak gösterilen bilginin paylaşılmasının resmi, sistemli ve düzenli bir halde olması gerektiği devamlı gündeme getirilmektedir.

### **Bilginin Yönetilmesinin Risk ve Avantajları**

#### *Riskleri*

Kütüphanelerde bilginin paylaşılmasının net bir örgütsel kültürün bulunmadığı, bir BY yöneticisinin bulunmadığı, bu sistemi uygulayacak kapasiteli uygun kütüphanecilerin yer almadığı kanısı varsa BY işi o kütüphaneler için bir risk unsuru teşkil edebilir. Farklı risk unsurlarını oluşturan olaylar içerisinde, kütüphanelerde BY'ni uygulamaya konulması, yenilenmesi ve geliştirilmesi için yeterli zamanın olmadığı kanısına varılmasıdır; BY'nin yenilikler adım atmasını riskli gören kütüphanelerdeki yöneticilerinin korkuya kapılması; bilgilerin bireysel güçle eşit olabileceği düşüncesine kapılmış olan kütüphane personellerinin, elde etmiş oldukları bilgilerin diğer kişilere aktarılacağı için, kendisini üstün, ayrıcalıklı ve güçlü görmeleri ve bunların ellerinden alınması korkusu yaşamaları; kütüphanelerde ilerleyen zamanlarda BY sürecine geçilirse, bu aşamada başarı sağlayan personelin takdir edilip mükafatlandırılmasının ne şekilde sağlanacağı endişesinin duyulması; öncelikle büyük kütüphanelerde veya kütüphaneler örgütlerinde bilgilerin elde edilmesi ve idaresinin güç olacağı fikrine düşülmesi; kütüphaneler, üniversiteler veya şirketler gibi bir örgütün birimiyse, kütüphanelerin BY politikasını, örgütlerin BY politikasına benzetilmesi veya zorluğunun akıla getirilmesi gibi sebepler söylenebilir.

#### *Avantajları*

BY'nin kütüphaneler ve kütüphane personellerine sunduğu avantajlar şu şekilde sıralanabilir: BY, kütüphanelerin genel kıymetlerinin, genel vizyon ve misyonlarının yazılı olarak bulunmamasını, daha net anlaşılır ve faydalı olmasına imkan verir; kütüphanelerin insan yapısının örgütsel bilgilere, yani kütüphane bilgilerine çevrilmesini sağlar, bu sebeple örtük bilgilerden açık bilgilere çevirme gayretlerini benimserler; kütüphanelerde belirli bir zaman görev yaptıktan sonra belirli bir gerekçeyle ayrılan personellerin bilgilerinin elde edilmesini sağlar, böylece kütüphanelerde bilginin eksilmesi ya da hafıza kaybı oluşması tehlikesini engellemiş olur; kütüphanenin değişim ve yeniliklere açık olmasını kolaylaştırır; kütüphaneleri merkezileştirme, bir araya getirme çalışmalarına kolaylık sağlayarak değişim sürecini hızlandırır; bilginin paylaşılması ve öğrenilmesi ve elde edilmesi gayretlerine resmi

bir temel atmış olur; kütüphanelerin personellerinin bilgileri ve uzmanlık becerilerinin düzenli bir şekilde elde edildiği ve bunların çok iyi çalışmalara çevrildiği resmi bir sistemi kabul eder; kütüphanelerin, çok iyi çalışmaları ile misyonlarına düzenlemeler yapılmasına imkan verir; belirsizlikleri yok ederek daha kabul edilir kararların verilmesini kolaylaştırır; Sorunlara en kısa zamanda çözüm bulunmasını sağlar; kütüphanelerdeki işlevlerin bir düzen içerisinde yapılmasını sağlar; kütüphanelerdeki birimlerin sistemli olarak çalışmalarını, hizmet, işlem ve aşamalarının düzenli olarak gerçekleştirilmesini sağlar; gereği olmadığı düşünülen kütüphanelerin işlem ve aşamalarını çıkararak, bilginin devamlı olarak tekrar kullanılmasını destekleyerek maliyeti düşürür; yanlış yapıma tekrarlarının önüne geçer; kütüphanelerde devamlı tekrarlanan işleri yok etmek ve en aza indirmek yoluyla boşa zaman harcamanın önüne geçer; paylaşılan bilgilerin ileriki zamanlarda aynı ya da benzer konulara aktarılmasını sağlayarak zamandan tasarruf ettirir; kütüphanelerde yapılan harcamalardan geri dönüş alınmasını sağlar; değişimlere, yeniliklere götürecek düşüncelerin kütüphaneler içinde rahatça ifade edilmesini sağlar; değişimleri, yenilikleri ve yaratıcılıkları destekler; yeni iş süreçlerinin seri olacak şekilde uygulanmasını ve bu sebepten dolayı farklı bir anlam kazandırılmasını teşvik eder; kullanıcılarla iletişim kurmayı sağlar, yeni kullanıcıların tutumunu anlamayı kolaylaştırır; kullanıcıların kütüphanelere güven duymalarını; kullanıcıların hizmetlerinin geliştirilmesini; kullanıcıların ihtiyaçlarının ve isteklerinin en kısa zaman içinde sağlanmasına imkan verir, cevap zamanını kısaltarak kullanıcıların hizmetlerinin verimliliğini artırır, geçerli yeterlilik ölçümlerini kullanarak hizmetlerin devamlı olarak değerlendirilmesine imkan sağlar; kütüphanelerdeki personellere bir bilgiyi paylaşma kültürü edindirir; personellerin bilgilerinin kıymetini anlayarak onların BY ve bilgi paylaşımı konusunda gösterdikleri gayretleri destekler, başarılarını takdir eder, böylece personellerin kütüphanelerde çalışmalarına devam etmelerine olanak verir; personeller arasındaki iletişimi kuvvetlendirir; kütüphane personellerine, kendilerini hizmetlere uygun olarak benimsemekten çok, değerlere uygun olduklarını benimseme fırsatı sağlar; kütüphane personellerinin “fikir üretebilen, yenilikçi, yaratıcı kütüphane personelleri” olmalarını destekler; kütüphane personellerinin kendilerini eğitmelerine, yenilikçi, yaratıcı olmalarına imkan verir; yeterlilik ve deneyim kazanmalarına olanak sağlar

#### *Görüşler*

BY’n de iyi ve güçlü bir liderle takım çalışmasını, eğitim, öğrenme ve paylaşmayı ön gören örgütsel bir kültür olursa, en iyi neticeler alınabilir. Bu açıdan kütüphanecilere yeniliklere uyma, yaratıcı olma, katılımcılık, birlikte gayret gösterme, eğitim, öğrenme ve paylaşma kavramlarını benimsetmek önceliklidir. Fakat devamlı değişimi ve yenilikçiliği amaçlayan kütüphane personelleri ile BY uygulamaları gerçekleştirilir. Kütüphane personellerinin öncelikle sorunları gidermedeki deneyimleri desteklenmeli, bu süreçte dakik davranabilmeleri için eğitimlerine değer verilmeli, yeterli bilgi birikimlerini geliştirebilmeleri için gerçek sorunların zorluğu ile karşılaşmaları sağlanmalıdır.

Kütüphane hizmetlerini sorunsuz yerine getirmek, personel performansını artırmakla mümkündür. Kütüphanede koordineli çalışmaları sağlamak ise, BY’nde ki başarının sınırlarındandır. Kütüphane örgütleri bilgileri ve en önemli gördükleri çalışmalarını birlikte hareket ettikleri kütüphanelerle de paylaşma sürecinde olmalıdırlar. Kütüphanelerin

birimlerinde ya da birlikte hareket ettikleri kütüphanelerdeki personellerin verimliliğini artırmak ve personelleri eşit hale getirebilmek için gayret harcanmalıdır. Öncelikle kullanıcılara dikkat edilen ve genel değerlere yönlendiren bu BY uygulamasının kütüphanelerin yararına olacak kolay bir bakış açısı olduğu üzerinde durulmalıdır.

#### **Kütüphane Personellerinin Bilginin Yönetilmesine Yönelik Uzmanlık, Deneyim ve Becerileri**

Bilgilerin üretilmesi, elde edilmesi, paylaşılması ve faydalanılmasını sağlayan sistemli ve koordineli BY işleyişinin kütüphanelerde başarılı bir şekilde uygulanması, kütüphane personellerinin deneyimlerini ve çok çeşitli yeteneklerini geliştirmeleri ile sağlanır. Kütüphane personellerinin kayıt altına alınan, açık bilgileri, örtük bilgileri ve bilgi birikimleri, kütüphanenin en değerli sermayesi olarak kabul edilirken, kazandıkları uzmanlık, deneyim ve becerileri de BY işleyişinde fikir, yenilik ve becerilerini kullanmalarını sağlayan bir güç topluluğu olduğu kabul edilir.

Örgütlerdeki kayıt altındaki bilgilerin, yani açık bilgilerden faydalanılabildiği için idare edilmesi gerektiği, BY'nin unsurlarından ilkidir. Kütüphanecilerin BY işleyişinde aktif olarak faaliyette bulunmaları çok normaldir; çünkü ne şekilde olursa olsun bilgiyi en iyi şekilde idare edebilecek uzmanlar kütüphanecilerdir. Bilginin şifrelenerek düzenlenmesinde, BY işleyişinin başarılı bir şekilde uygulanmasında kütüphaneciler önemli rol oynayan kişilerdir. Kütüphanecilerin bu deneyim ve yeterliliklerinden faydalanmayan örgütlerin BY ilerleyişlerinin yetersiz kalacağı iddiası da yanlış sayılmaz. Kütüphaneciler ilk başlarda BY ilerleyişinde devamlı aktif olarak rol almamış olsalar da, daha sonraları birçok örgüt BY süreçlerinde, öncelikle sistemin idare edilmesinin esas sorunu ile karşılaştıkları süreçte kütüphanecilere ihtiyaç duymuşlardır.

Çeşitlilik ve farklılıklarla özdeşleştirilen BY, ileri seviyede uzmanlık, deneyim ve yeterliliklere ulaşmış meslekten çalışan kişiler tarafından uygulandığına göre, kütüphanecilerin BY işleyişinde aktif olarak faaliyetlerde bulunmaları, uzmanlık, deneyim yeterliliklere ulaşmış olmalarına, ayrıca bir takım kişilerin özel niteliklere sahip olmalarına bağlıdır. BY, devamlı aynı işleri yapmakla, kullanıcıların bilgiye ulaşımı için yapılan iyileştirmeleri yeterli bulmayan, yani yalnızca sistem çalışanı olmayan, buna karşılık, fikir üreten, araştırma yapan, sorgulayan ve bilgi personeli olmak için kendisini hazır hissedenden kütüphanecilerin olmasını gerektirir. Kütüphanecilerin, BY'ne ilgili olmalarının nedenlerinden birisi de, BY'ni yaptıkları faaliyetleri değiştirecek, uzmanlık, deneyim ve yeterliliklerini artırmalarını sağlayacak, yaratıcılık ve yeniliklere imkan verecek bir vesile olarak kabul etmeleridir.

Kaynaklarda BY personellerinin ya da kütüphane personellerinin, BY'ne dair farklı deneyim ve becerilerinin genel olarak bölümlere ayrılarak yürütüldüğü gözlenmektedir. BY işleyişleri, kütüphaneciler de söz konusu olmak üzere, her personelin teknolojik, örgütsel ve bireyler arası deneyim ve yeterliliklerin birleşimine sahip olmasını gerektirmekte, bu birleşim, alınan sorumluluklara göre sınıflandırılabilir. BY işinde çalışan her birey, işin işleyişini kavramalı, iyi ve etkili iletişimler içerisinde bulunabilmeli, bilgiyi elde edebilmek ve bilgi teknolojilerine hakim olabilmek için temel deneyim ve yeterliliklere sahip olmalıdır. BY personelleri bilgi, deneyim ve yeterliliklerini altı gruba ayırmışlardır. Bunlar kütüphaneci BY bilgi, deneyim ve yeterliliklerine uygulandığında şu şekilde bir sonuçla karşılaşılırlar: Teknik

yetenekler (kütüphane personellerinin BY ve bilgi teknolojileri yetenekleri); iş bilgisi (kütüphane personellerinin kullanıcılar ve işin işleyişi konusundaki bilgileri); bireylerarası yetenekler (kütüphane personellerinin iletişim kurma, grup çalışmasına uyumları, dinleme, anlama ve ifade edebilme yetenekleri); idare yetenekleri (kütüphane personellerinin motivasyon sağlama, liderlik yapma, ikna etme ve basitleştirme yetenekleri); örgüt bilgisi (kütüphane personellerinin örgüt kültürü ve kuralları ile ilgili bilgisi); bireysel yetenekler (kütüphane personellerinin güven vermesi, açık sözlü ve dürüst olması, yenilikleri öğrenme isteği). BY birimlerinde kütüphane personellerinin yenilik, yaratıcılık, düşüncelerini aktarma, değişim ve paylaşımına açık bir görüş bilgi sürecini kabul etmeleri; bilgi teknolojisi okur yazarı olmaları; BY ve bilgilerin elde edilmesi, sistemli olarak bir düzene konulması, hedef kullanıcılara ulaştırılması için uygun teknolojilerin belirlenmesi ve kullanılması yeteneklerini edinmiş olmaları; personeller tarafından üst düzey yöneticiler ve kullanıcılarla bilgilerin paylaşılması, ilerleyişi, ulaşılması, işleyişlerine dair deneyim ve becerileri edinmiş olmaları gerekmektedir. Neticede BY kütüphane örgütlerinde kullanılıyorsa, katıyetle kullanıcıların da işleyiş içerisine dahil edilmelerini gerekli gören bir uygulamadır. Bu aşamada kütüphane personellerinin kıvrak, pratik ve çözümsel bir zekaya sahip olmaları, yenilikçilik, yaratıcılık ve sorgulayarak düşüncelerini açıklayabilecekleri durumlar önem taşıyan bireysel yeterliliklerindendir. Kütüphane personellerinin bakış açıları, tutum ve eğilimlerine göre BY yeterliliklerini elde etmeleri gerekmektedir, bu yeterliliklerin elde edilebilmesi için BY eğitiminin verilmesini öncelikle akla getirmektedir. BY eğitiminde, geleceğin kütüphane personellerine öncelikle BY yapısı uyarınca deneyim ve beceriler elde etmeleri değer taşımaktadır. Kütüphane personellerinin başka bakış açılarına dair becerilerinin, BY işleyişinde aldıkları sorumluluklara göre değerlendirilebileceği belirtilebilir. Kütüphane personellerine göre, elde edilmesi gerekli olan kütüphane personeli BY deneyimleri ve becerileri şu şekildedir, takım ruhu, iletişim kurma ve teknolojik yetenekleri, çözümsel yetenekleri, iş ve bilgi işleyişlerini çözümleme ve anlama yeterlilikleri, BY deneyimleri ve bilgi teknolojilerini kullanma deneyimleri. Kütüphane personelleri takım çalışması ve iletişim kurma yeteneklerini, örgütler içerisinde beraber çalışmalarında yeterlilik sağlayabilmeleri için, iletişim kurma ve teknolojik yeteneklerini öncelikle bilgilerin paylaşılması ve yayılmasında aktif bir görev üstlenmeleri için gerekli olduğu düşünülmüştür. Kütüphane personellerinin işleri ve bilgilerin işleyişlerini çözümleme ve kavrama becerilerini BY takımlarıyla beraber olabilmeleri ve bilgilerin elde edilmesine yarar sağlayabilmeleri açısından, BY deneyimlerini açık bilgileri idare etmeleri için, teknolojiyi kullanma yeteneklerini ve kayıt altındaki bilgilerin araştırmalarını yapabilmeleri için öğrenmeleri veya iyileştirmelerinin gerekli olduğu, düşüncesi neticesinde belirlenmiştir. Kütüphane personellerinin kütüphanelerde nadir olarak yapılan BY uygulamalarını iyileştirmeleri için ihtiyaç hissettikleri deneyim ve becerileri, onların görüş ve düşüncelerine göre belirlenmiştir. Gözlemlere göre bunlar, şu şekilde sıralanabilir: Bilginin sınıflandırılmasının yapılması, iç ve dış bilgileri kullanma yetenekleri ile kullanıcıların ihtiyaçlarını tespit etme kütüphanelerin BY ve bilgilerin akışlarını anlama becerileridir. Kütüphane personellerinin ihtiyaç duydukları BY deneyim ve yetenekleri de belirlenmiştir. Çalışmanın gözlemleri, kütüphane personellerinin iletişim kurma, takım çalışması, BY, bilgi teknolojilerinden faydalanma, yenilik idaresi çalışmanın yönetilmesi ve liderlik yeteneklerine ihtiyaç hissettiklerini göstermiştir. Kütüphane personelleri yenilikçi fikir ve kararları uygulama yeteneklerinin de eksik olduğunu

ifade etmişlerdir. Kütüphane personeli düşüncelerine göre, iletişim kurma, takım çalışması, BY, bilgi teknolojilerini kullanma, liderlik, yenilik ve proje idaresi deneyim ve yeterliliklerin, kütüphanecilerin eksikliğini en çok fark ettikleri uygulamalar olduğu anlaşılmıştır.

Yukarıda söz edilen deneyim ve yetenekler, gerek kütüphanenin içinde bulunduğu örgütlerin BY çalışmalarında örgütler kütüphane personellerinin değişik görevler ve yükümlülükler alarak BY'ne faydalarını en üst seviyeye çıkarabilmeleri için, kütüphane personellerinin kendi kütüphane örgütlerinde geçerli olan BY sistemlerinde başarılı olabilmeleri amacıyla elde edilmesi gerekmektedir. Genel olarak BY deneyim ve yeterliliklerin büyük bir bölümü kütüphane personellerine yabancı sayılmaz. Fakat, kütüphane personellerinin çoğunluğunun bir kısmı, BY biriminde paylaşım, katılım, birlikte çalışma, yaratıcılık, sorun çözme, karar verme vb. işleyişlerinde ihtiyaç duydukları deneyim ve yeterlilikleri elde etmeleri ya da elde ettiklerini kuvvetlendirmeleri gerekmektedir. Ayrıca, kütüphane personelleri, yeniliklerin nedenleri olarak gündeme gelen yaratıcı ve yeni değişimleri elde etmek amacıyla gayret sarf etmelidir. BY eğitiminin ayrıntılı olarak iyileştirilmesi, ayrıca kütüphane personellerinin BY'ne dair yetiştirilmesi, hizmet eğitimleri ve devamlı meslek eğitimi etkinliklerinden faydalandırılması, onlara çeşitli eğitim, öğrenim imkanlarının sağlanması, zamana uygun bilgi, deneyim ve yeterlilikler edinmelerine yardımcı olacaktır.

#### **Üniversite Kütüphanelerinde Bilginin Yönetilmesi**

1990'ların ortalarından itibaren üniversiteler büyük yenilikler içerisine girmişlerdir. Hızla ilerleyen teknolojik sistemlere ve değişimlere ayak uydurma güçlüğü, akademisyenler ve öğrencilerin değişen tutum ve eğilimlerinin sebep olduğu yeni ihtiyaçları sağlama zorluğu, mali güçlükler, uzaktan eğitimin meydana getirdiği güçlükler, topluma karşı sorumlulukların çoğalması ve daha birçok problemle karşılaşan üniversiteler, değişen sistemde ve oluşan toplum yapısında var olabilmeleri için, kendilerini yenilemek, zorlukların altından kalkabilmek için yeni sistemlere ayak uydurmanın gereklilik olduğunu kavramışlardır. Genel olarak bilgi ve düşüncelerin gündeme getirildiği, depolanıp koruma altına alındığı örgütler olan üniversiteler, eğitim, öğretim, inceleme, araştırma, paylaşma, bilgiyi toplum birimlerine, açıklayarak, sunma gibi öncelikli işlerini yeniliklere açarak ve değiştirerek geliştirmeleri gerektiğini anlamışlardır. Yaşamlarını devam ettirebilmek, kendilerini yenileyerek yeni sistemler içerisinde yer alma ve işlevlerini başkalaştırarak iyileştirme sorumluluğunu üzerine almanın getirdiği güçlüklerle uğraşırken, üniversiteler içinde üretilen bilgilerin kıymetli bir unsuru teşkil ettiğini ve sorunların çözülmesinde, başarısızlıkların sona erdirilmesinde onlara katkı sağlayacağını farkına varmışlardır. Üniversite içinde üretilen bilgidен faydalanma ve idare etme düşüncesini kabul etmeleri, onları BY bilincine yöneltmiştir. Özet olarak bilginin üretilmesi, elde edilmesi, paylaşılması ve değerlendirilmesi anlamını taşıyan BY'nin, amaç ve misyonlarını gerçekleştirmeleri için imkanlar sağlayacağını, yenilik ve değişimlere ayak uydurma mecburiyetinin uygulanması etabında meydana gelen konuların bir kısmının idare edilmesinde kolaylıklar ve imkanlar sunacağını anlamaları neticesinde üniversiteler, özel örgütleri inceleyerek BY çalışmalarını uygulamaya başlamışlardır. Bugün BY'ni uygulayan üniversiteler devamlı çoğalmaktadır.

Üniversite kütüphaneleri, üniversite bünyesindeki örgütsel BY çalışmalarında çeşitli görevler üstlenebilirler, bu kütüphaneler, özel örgüt kütüphanelerinin uygulamalarını inceleyerek,

üniversitelerin örgütsel açık bilgilerinin idare edilmesi sürecini üzerlerine alabilirler. Üniversitelerin özellikle karışık bir yapıda olan veri ve bilgi depolarını şifreleyip düzene koyarak sitemdeki belgelere ulaşım imkanı sağlayabilirler. Veri tabanlarını düzenleyerek, ulaşım kanalları sağlayarak ulaşımı basitleştirebilirler, böylelikle bu veri ve bilgi depolarına önem kazandırabilirler. Nasıl bir bilgi çeşidinin ve boyunun akademik personele ve idari personele örgütsel hedeflerini elde etmede olanak sağlayacağını, ihtiyaç incelemeleri yaparak tespit edebilirler. Ayrıca, kullanıcıların gayelerini elde etmeleri açısından önemli sayacağı bir biçimde BY'nin paylaşımını sağlayabilirler. Veri ve bilgi depoların kullanımını teşvik etmek ya da çoğaltmak üzere geliştirme imkanları sunabilir ve destekleyebilirler. Bütün bu kütüphaneci yeteneklerinin akademik birimlerde kıymeti anlaşılacaktır, kütüphane ve kütüphane personellerinin farkına varılacaktır. Kütüphanenin bu tür çalışmaları, ayrıca üniversitelerin çeşitli birimleri ve üst yönetimle daha iyi iletişim kurmalarına imkan sağlayacaktır. Söz konusu birimlerle birliktelik içerisinde gerçekleştirilecek fonksiyonel takımlarda yer verilecek kütüphane personelleri, üniversitelerin bilgiyi üretmesine destek verebileceklerdir. Neticede kütüphane personellerinin, üniversitelerin BY işleyişini desteklemeleri, sadece üniversitelerin değil, kütüphanelerinin ve kütüphane personellerinin de faydasına olacaktır.

Üniversitelerin vizyon ve misyonlarını gerçekleştirmesinde, genel işleyişlerin yapılmasının en büyük yardımcılarından birisi olan ve üniversitelerin birimlerinin bilgi ihtiyaçlarını sağlamak için hizmet veren üniversite kütüphaneleri, üniversitelerinin örgütsel kültürünün bir yapısıdır. Üniversitelere tesir eden her konu, kütüphanelere de tesir eder. Üniversitelerin zamanın gerektirdiği yenilikler nedeniyle değişime uğramaları, örgütsel kültürlerini değiştirmeleri, kütüphanelerini de etkilemiş, kütüphanelerin geleneksel işleyişlerinin ilerisinde hizmetler vermelerini, daha fazla sorumluluklar almalarını gerektirmiştir. Yenilenen sistem ve şartlarda üniversite kütüphanelerinin karşılaştığı en önemli konulardan ikisi, elektronik bilgi kaynaklarının fazlalığı ve çokluğu ile değişen kullanıcıların ihtiyaçları ve istekleridir. Bilgi ve iletişim kaynaklarının büyük bir hızla ilerlemesi, bu kütüphanelerin akademik birimlere elektronik kaynaklar, yeni tip koleksiyon ve bakış açılarıyla hizmet vermeleri, alışılmışın dışında işler gerçekleştirmeleri, farklı çalışmalar içerisinde bulunmalarına sebep olmuştur. Kütüphane personelleri kullanıcılarına elektronik kaynaklardan oluşan yeni tip koleksiyonlarla, zamana uyan yeni sistemlerle hizmetler sunma görevini almışlardır, kullanıcılara yardımcı olmak amacıyla her yeni sitemde bilgiye ulaşım konusunda uzman olma yolunu seçmişlerdir. Kullanıcı ihtiyaçlarını ve beklentilerini farklılaştıran daha birçok neden mevcuttur ve bunlar kütüphanelere tesir etmektedir. Kütüphane personelleri yeni ihtiyaç ve beklentileri sağlamanın değişik yollarına başvurmuş veya kullanmışlardır. Soruları cevaplama hizmetine önem göstermek, kullanıcıların artarak istedikleri yardım ve eğitim ihtiyaçlarını sağlayabilmek için bu isteklere dair hizmetleri çoğaltmak, öğrenimin gerekçesi olarak öğrencilere daha çok ilgi gösterme ve bilgi hizmetleri sağlamak vb. kütüphanelerin faaliyetlerinden bir kaçıdır.

Son yıllarda üniversite kütüphane ve kütüphane personelleri teknoloji ve eğitimdeki değişimler yönünde, koleksiyon, işlevsellik ve hizmetlerini değiştirecek birçok faydalı işler başarmış olsalar da, gerçek başarının BY işleyişini uygulayıp ilerlettikleri zaman gerçekleşeceğini bilmeleri lazımdır. Üniversite kütüphanelerin de içinde bulunduğu bütün

kütüphanelerin BY sistemlerini uygulayıp iletmelerini sağlayacak sebepler şu şekilde bir anlayışla incelenebilir: Kütüphanelerin genel amaçları kullanıcılarının bilgi ihtiyaçlarını sağlamaktır. Bütün işlev ve çalışmalarını neticede kullanıcıları memnun etmek için gerçekleştirirler. Kütüphanelerin temel amaçlarından en önemlisi, kullanıcılarla iletişim içinde olmak ve onların bilgi ihtiyaçlarını en iyi şekilde sağlamaktır. Üniversitelerin kütüphanelerinde, öncelikle akademisyenler ve öğrencilerle iletişim içinde olma, onların bilgiye ihtiyaçları, beklenti ve tutumlarına ilişkin bilgileri elde etmeyi sağlar. Elde edilen bilgileri, ayrıca bu şartlar altında kütüphanelerde üretilen bilgileri paylaşmak ve kullanırmak amacıyla onlara nitelikli ve yeterli hizmetler vermenin yolu sağlanmış olur. Bu sebeple üniversitelerin kütüphaneleri, başta akademisyenler ve öğrencilerin ihtiyaçları ve beklentilerini tamamen sağlayabilmek ve asıl hedefe ulaşabilmek amacıyla BY çalışmaları uygulanmalıdır. üniversite kütüphanelerinin asıl hedefi, hem açık kütüphane bilgilerinin, hem de personellerin örtük bilgilerinin uygun bir şekilde en üst seviyede paylaşma deneyimine sahip olmasıdır. Kütüphanelerin kendi yapısındaki açık ve örtük bilgileri en iyi şekilde paylaşabilmesi için farklı imkanlar sağlayan BY uygulamasının içerisinde olması, öncelikle akademik birimlerin bilgi ihtiyacı ve beklentilerini en uygun şekilde sağlamasını gerektirir. Kütüphanenin, üniversitelerin BY uygulaması ve stratejisine uygun olarak BY uygulaması ve stratejisi geliştirmesi, BY çalışmalarını uygun sitemle yönetmesine olanak verir. Bu uygulama ve strateji yönetiminin uygulayacağı BY sistemi, kütüphane personellerinin bu değişim durumunda işlevlerini ve hizmetlerini bir daha gözden geçirmelerini, görev ve sorumluluklarını çeşitlendirerek artırmalarını gerekli kılabılır. Böylece üniversitelerin örgüt kültürüne uyumlu, gelişmiş hizmet kavramının hakim olduğu bir kütüphaneler kültürü gelişecek ve bu kültür sayesinde esas hedefe ulaşılacaktır.

Üniversitelerin kütüphanelerinde BY uygulaması üzerinde biraz daha durulabilir. Kütüphaneciler sistemin daha başlama evresinde hem akademisyenler ve öğrencilerin bilgi teknolojilerine ve bilgiye ulaşmasını, hem de bilginin üretilmesi konusunu genel anlamda kullanmışlar, kullanıcı miktarının devamlı çoğaldığının farkına varmışlar, ayrıca elektronik kaynakların dökümünü oluştururken, bunların sayı ve çeşitliliğinin fazlalığı konusunda şaşırılmışlardır. Üniversite kampüsleri, birimler ve inceleme merkezlerinde üretilen, ayrıca bireysel olarak akademisyenlerin ve öğrencilerin ürettikleri ve kendi aralarında paylaştıkları yeni tip elektronik bilgi kaynaklarına ayak uydurmaları bayağı zor olmuştur. Bunlardan bazıları web siteleri, kayıt altındaki veriler, ses ve bilgi kaynakları, elektronik kitap, elektronik dergi ve elektronik tezler, öğrenme ve inceleme araçları, akademisyenlerin yayınlanmış ve yayınlanmamış eserleri, açık erişim kaynakları vb. mevcuttur. BY'nin uygulamaları içerisinde birçok kaynak ve hizmet türü mevcuttur. Kütüphanenin, BY kuralları gereğince üniversitenin bilgi kaynaklarının düzenini sağlaması ve ulaşma açmaları gerekmektedir. Kütüphaneler başka üniversitelerin benzer çalışmalarından faydalanıp açık erişim şifresi oluşturarak bir yazılım alt yapısı sağlamıştır. BY'nin bazı genel uygulamalarını sisteme dahil ederek üniversite de çok yönü bir BY yapısı kurulması için gayret gösterilmiştir. BY, akademisyenler ve öğrencilerle iletişim kurmayı ve onları da bu süreç içerisine dahil etmeyi gerekli kılan bir uygulamadır. Kütüphaneciler, akademisyenler ve teknoloji birimi uzmanlarıyla birlikte çalışarak elektronik kaynakların kayıt altına alınıp saklanması, paylaşılması ve idare edilmesini sağlamaktadırlar. Kütüphanelerin en fazla yaptığı BY uygulamasının, bilgiyi üretme ve

paylaşma yönünde başka kütüphanelerle işbirliği yapmak olduğu meydana çıkmıştır. Kütüphanelerin bu yönlerden işbirliği içerisinde olmaları, BY'nin gerekçelerinden birisini yerine getirdikleri anlamına gelmektedir. Kütüphane personelleri bilgilerini ve deneyimlerini gayri resmi kanallarla, yazılı kaynaklar yoluyla veya takım çalışmaları vasıtasıyla paylaşmaktadırlar. Ayrıca, hem çalışmaya devam eden, hem de kütüphanelerden ayrılan personellerin bilgilerinin düzenli ve resmi bir şekilde elde edilememesi de bir başarısızlıktır. Personelin bilgi uzmanlığının farkına varılamamıştır. Bu bakımlardan kütüphaneler BY'nin gereğini yapamamışlardır. Kütüphane personelleri, genellikle kütüphanelerde BY'ne neden geçilmesi gerektiği sorusuna gayet mantıklı cevaplar vererek BY'ne dair yeteneklerini meydana çıkarmışlardır. Onlara göre, uygun ve düzenli bir BY uygulaması, personellerin bilgilerini elde etmeyi ve saklamayı gerektirecek, bilginin paylaşılmasının düzenli ve resmi bir şekilde gerçekleşmesine imkan sağlayacak, personellerin deneyimini ve yeterliliğini çoğaltacak ve üniversitelerin bilgiyi üretmesine ve BY işlevlerine fayda sağlayacaklardır. Bu sebeplerle Üniversitelerin kütüphanelerinde de BY sürecine geçilmelidir. Kütüphane personellerinin kendi kütüphanelerine dair gösterdikleri BY'ne geçiş sebepleri de şöyledir; personelin örtük bilgilerini elde etmek, var olan bilgiyi tespit etmek, tanımlamak, koruma altına almak ve kullanıcılarla bilgileri paylaşma konuları yolunda, BY uygulanmalıdır. Kütüphaneler hizmet amaçlı örgütler oldukları için, kütüphane eylemlerini tasarlama ve yoluna koymada kullanıcıların görevi büyük anlam ifade eder.

Öncelikle elektronik kütüphane uygulama ve hizmetlerini iyileştirmek üzere bütün kullanıcılarla iletişim kurulmakta, onlardan elde edilen geri dönüşlerden faydalanılmaktadır. Amaç kullanıcı ihtiyaçlarını en ileri düzeyde karşılamaktır. Bütün kütüphanelerdeki gibi, üniversitelerin kütüphanelerinde de bilgiyi düzenli bir şekilde idare edebilmek için uygun ve koordineli gayretlerin harcanması gereklidir. Kütüphanelerin mevcut idare birimini değiştirmeden BY işlevleri girişiminde bulunmak çok daha kolaydır. Kütüphane biriminin personellerinden ve iş akışını idare etmekten sorumlu tutulan lideri, güncel **adiyla BY yöneticisi, ek olarak** biriminin **amaç, işlev ve** uygulamalarına ait **bilgiyi de** idare etmekten **sorumlu** olabilir. Biriminin işlevsel deneyimlerini geliştirmek üzere bilgiyi elde etme uğraşı içinde olabilir. Bunun gibi bir BY uygulaması, yöneticilerin sadece birimlerindeki kullanılan bilgileri edinmelerini değil, diğer birimlerden, hatta başka kütüphanelerin benzer birimlerinden, alakalı bilgileri edinmelerini de sağlar. BY yöneticileri işbirliği, birimler arası bilgilerin edinilmesi, üretilmesi ve paylaşılması işlerine imkan oluşturarak bu işlere hız kazandırır. Böylece, bilgiyi elde etme, bütün birim yöneticilerinin ortaklaşa gayretleriyle sağlanır, her birim diğer bir birime yardımda bulunur, her biri diğerinden faydalanır. Bilginin işbirliği içerisinde elde edilmesi, sonrasında paylaşılması ve kullanılmasına imkan sağlayan bu tür işbirliği gayretleri BY sistemlerini uygulamak açısından çok büyük önem taşımaktadır. Kütüphanelerin ortamlarında, iş ortamında görüldüğü gibi, önemli bir mücadele yoktur; kütüphaneler çoğunlukla birbirlerine yardımcı olurlar. BY işlevlerini sağlama sürecinde kütüphanelerin birbirlerinin bilgilerinden faydalanması uygun bir uygulamadır. Üniversitelerin kütüphanelerin mali güç sıkıntısı yaşadığı bir zamanda yöneticilerin riske girmekten kaçınmaları normal olarak kabul edilmelidir. Böyle bir uygulama, ayrıca BY yöneticilerinden bir kısmının teknolojiyi kullanmadaki yeteneklerinin göz önünde olmasına sebep olacaktır. BY uygulamalarının öncelikle danışma hizmetleri birimlerinde uygulanması

yerinde olacaktır. Kütüphanelerde idare birimini değiştirmeden, var olan teknolojiden olabildiğince faydalanmak suretiyle BY uygulamasının en azından kullanımının sağlanabileceğini söyleyebiliriz.

### **Sonuç**

Çalışmada paylaşılan bilgiler doğrultusunda “Üniversite Kütüphaneleri BY’nin neresinde?” sorusuna kesin cevaplar verebilmenin araştırmaların sağlanmasıyla, benzer araştırmaların sonuçlarının incelenmesiyle, üstelik yapılan bütün araştırmaların sonuçlarının bir araya gelmiş açıklamalarından faydalanılmasıyla mümkün olabileceği sonucu kabul edilmiştir. Bu tür incelemeler ölkemizdeki çeşitli kütüphaneleri, BY ve elemanları yönünden inceleyen, kesin sonuçları elde edebilmek için yerinde bir araştırma yöntemi ve veri oluşturma sistemi kullanan, kesin sonuçlara erişebilmek için genellikle katı yönetmelikleri içeren bir çalışma düşüncesine sahip araştırmalar olmalıdır. Kütüphanelerde çalışan yönetici ve kütüphane personellerinin BY ve elemanlarına dair faaliyetlerini, varsa, kütüphanelerde gerçekleştirilen bazı BY işleyişlerini veya BY’ne dair düşüncelerini yazıp bunları kaynaklara eklemeleri de faydalı olabilir. Bu tür inceleme ya da faaliyetlerin ortam bilgileri ve sonuçları, bazı yöneticileri ve kütüphane personellerini BY hususunda yetiştirmek ve onları düzenli BY uygulamalarını kullanmaya teşvik edecektir. Benzer yetiştirme ve teşvik etme, devamlı meslek eğitiminin farklı açlarından da oluşturulabilir.

Sözü edilen sorunun cevabının, yapılacak araştırmaların sonuçlarına bakılarak verilmesinin en doğru seğıim olacağı hakikatini mutlaka kabul etmekle beraber, çoğu sitemdeki yeteneklerimize ve incelemelerimize dayanan ve ilk başta düşünölen bazı cevapları düşünce olarak sunabiliriz:

- 1- Kütüphanelerin genelinde, BY sistemlerini kullanmaya uygun bir kütüphane örgüt költürünün, kütüphane yöneticilerinin idaresinde yapılandırılması olanaklıdır. Böylece BY’nin önemli bir kuralı olan elverişli bir örgüt költürü oluşturulabilecektir;
- 2- Kütüphanelerde, yaygın olarak, BY’ne dair bir farklılık görölememiştir. Bir farklılık görölse bile, akılcı bir şekilde düzenli bir BY işleyişi uygulanamamıştır. Buna nedenle, kütüphanelerde BY uygulamalarının önemli kurallarından birisi olarak kabul edilen bir BY yöntemi ve stratejisi geliştirilememiştir.
- 3- Kütüphane personellerimiz, yerine getirdikleri görevlerde, sağladıkları hizmetlerde BY’nin ne gibi unsurlarını ne seviyede yerine getirdikleri konusunda genel olarak bir farklılık içinde olmamışlardır. BY’nin bazı unsurlarını ve bilgilerin üretilmesini, elde edilmesini, paylaşılmasını, kullanılmasını, belirli bir seviyede, kütüphane işlevlerini yerine getirirken, genel işlerin işleyişi aşamasında, BY işleyişinin gerekçeleri olduğunun farkında olmadan yerine gelmesini sağlayabilirler.
- 4- Kütüphane personellerimizin bilgilerin üretilmesinde faydalı oldukları söylenebilir. Ölkemizdeki kütüphane türlerinden birisi olarak kabul edilen üniversite kütüphanelerinde, kütüphane yöneticilerinin idaresinde birim personelleri ile toplantılar yapılmakta, takım çalışması olarak kabul edilebilecek bu toplantılarda düşüncelerin paylaşılarak ele alınması neticesinde kütüphaneleri geliştirecek bilgiler göröşölmektedir. Aynı zamanda, meydana

getirilen çalışma takımları veya planlama ekiplerinin çalışmaları neticesinde kütüphanede kullanılacak bilgi üretimi sağlanabilmektedir. Bununla birlikte, kütüphane personelleri örgüt içerisinde veya örgüt dışındaki takımların içerisinde yer alarak bilgilerin üretilmesine faydalı olmaktadır. Kütüphane personellerinin takım çalışmaları sebebiyle bilgileri üretmeleri, BY'nin uygulamalarından birisini gerçekleştirdikleri anlamını ifade eder;

5- Bilginin elde edilmesi konusunda şöyle bir kanıya ulaşılabilir: Çalışan ve kütüphaneden ayrılmış olan kütüphane personellerinin deneyimlerinin veya örtük bilgilerinin açık bilgilere çevrilmiş hallerinin, ayrıca açık kütüphane bilgilerinin ihtiyaç olduğu zaman hemen erişilebilecek bir şekilde sistemli olarak kayıt altına alınması kütüphanelerin önemli bir kuralı sayılmaz. Bir bilgiye ihtiyaç duyulduğunda, genel olarak sistemli bir şekilde düzene konulmamış olan bir çalışma içerisinden, istenilen bilgiye ulaşmaya çalışılmakta, ulaşım zorluğu olduğu için zaman harcanabilmektedir. Sözü edilen açık kütüphane bilgileri çeşitlerine dair bu konu, bir taraftan kütüphanelerin işlerine fayda sağlayacak bir bilginin çabucak elde edilememesi, diğer taraftan da kütüphanelerin bilgi dağarcıklarının kaybolması anlamını taşır. Bu, BY yönünden önemli bir eksiklikler;

6- Kütüphanelerde bilgilerin paylaşılmasının genel olarak yerine getirilemediği, resmi sistematik ve kurallı olmadığı görülmekte, bilgi genel olarak resmi olmayan seviyede, sözlü iletişim kurma yoluyla bireyler tarafından paylaşılmaktadır. Sözlü iletişim kurmaya alışmış olan Türk toplumunun bu özelliği, genel olarak kütüphane personellerine de aksetmiştir. Son zamanlarda tartışılan konular ve sosyal medya imkanları vasıtasıyla, takım çalışmaları aracılığıyla, sosyal ortamlarda veya toplantılarda bilgilerin genellikle paylaşıldığı gözlenmektedir. Bilgiler, öncelikle kütüphaneler içerisinde kütüphane personelleri tarafından uygun bir seviyede paylaşımalarına rağmen, resmi ve sistematik olmadıkları için, BY yönünden önemli sayılabilecek bir bilgi paylaşımları sağlanamamaktadır;

7- Genel anlamda kütüphanelerin kendi aralarında takım çalışmaları içerisinde olmaları, BY'nin en önemli kurallarından birisini uyguladıkları anlamına gelir.

Tespit ettiğimiz bu cevaplar neticesinde şimdilik ulaşılan sonuç, kütüphanelerimizde BY işlevlerinin istenilen seviyede olmadığı doğrultusundadır. Yukarıda sözü edilen düşüncelerde ele alınan konulara ilaveten, kütüphanelerde öğrenme imkanlarının sağlanması, kullanıcıların ihtiyaçlarını ve beklentilerini tespit etmek için onlarla sıkı iletişim içerisinde bulunulması, kullanıcılardan edinilen geri dönüşler neticesinde onların memnun olacakları uygulamaların gündeme getirilmesi, BY işlevlerinde teknolojiye mümkün olduğunca faydalanılması, yeni düşüncelerin ve yeniliklerin özendirilmesi ve daha pek çok BY çalışması konusu ele alınabilir. Bunlar, kütüphanecilerin düşüncelerini anlatabileceği konular içerisinde yer alabilir.

Kütüphanelerin, kullanıcılarının bilgi ihtiyaçlarını genel anlamda karşılamaya dair temel kıymetlerini korumak, vizyon ve misyonlarına erişmelerini sağlamak, yetenek ve deneyimlerini çoğaltmak amacıyla uygulayacakları sistemli ve birbiriyle bağlantılı özellikteki BY, hem kendilerini, hem çalışan kütüphane personellerini, hem de mesleklerini değerli kılabilecek bir ilerlemedir. Bu sebepten dolayı kütüphaneler ve kütüphane personellerinin BY işleyişini kabullenip gerekli gayretler içerisinde olmaları bir süre kaybı olmayacak, verdikleri hizmetlere önemli anlamlar yükleyecektir. BY'nin amacı, işlere değer kazandırmaktır.

### Kaynakça

- ERTAŞ, A. (2019). "Hastanelerde Örgüt Kültürünün Bilgi Yönetimi Uygulamalarına Etkisi", Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Yönetimi Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul
- GÜLSEÇEN, S. (2013). "Bilgi ve Bilginin Yönetimi", Papatya Yayıncılık, İstanbul.
- ÇAKAR, D. N. ve YILDIZ, S. (2010). "Bilgi Yönetimi ve Örgütsel Etkinlik İlişkisi: Örgüt Kültürü ve Örgüt Yapısının Temel Etkileri", Ege Akademik Bakış,
- AKGÜN, E. A., KESKİN, H. ve GÜNSEL, A. (2009). "Bilgi Yönetimi ve Öğrenen Örgütler", Eflatun Yayınevi, Ankara
- KALKAN, D. V. (2018). "Bilgi Üretimi Çağdaş Örgütlerde Bilgi Yönetimi ve Yenilik Süreçlerinin Yapı Taşı", Nobel Yayıncılık, Ankara
- ÖZEL, N. ve ER-KOÇOĞLU, N. (2014). "Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 60. Yıl Armağan Kitabı", Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Ankara
- BARUTÇUGİL, İ. (2002). "Bilgi Yönetimi", Kariyer Yayıncılık, İstanbul
- ÇAPAR, B. (2003). "Bilgi yönetimi: Nasıl bir insan gücü?" T. BÜYÜKAKIN ve F. BÜYÜKAKIN (Yay. Haz.), II. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi: Bildiriler kitabı. 17-18 Mayıs 2003, Derbent, İzmir içinde", Kocaeli Üniversitesi, İstanbul
- ÇELME, B. ve İŞEVİ, A. S. (2002). "Bilgi çağında yeni hazine: Entelektüel sermaye ile rekabeti yakalamak. 11 Ekim 2002 tarihinde I. Geleneksel ÜNAK Konferansı'nda sunulan bildirisi"

# Bildiri

## ORJİNALLİK RAPORU

% **1**

BENZERLİK ENDEKSİ

% **1**

İNTERNET KAYNAKLARI

% **0**

YAYINLAR

% **0**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

## BİRİNCİL KAYNAKLAR

**1**

**doczz.biz.tr**

İnternet Kaynağı

<% **1**

**2**

**acikbilim.yok.gov.tr**

İnternet Kaynağı

<% **1**

Alıntıları çıkart

Kapat

Eşleştirmeleri çıkar

Kapat

Bibliyografyayı Çıkart

üzerinde